

[Avaleht](#) > ... > [Perekonnaasjad Ja Pärimine](#) > [Pärimine](#) > [Pärimine](#) > [Germany](#)

Pärimine

Saksamaa

Sisu koostaja:

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

See teabeleht on koostatud koostöös [Euroopa Liidu Notariaatide Nõukoguga \(CNUE\)](#).

1 Kuidas koostatakse surma puhuks tehtud korraldus (testament, ühine testament, pärimisleping) vara üleminekuks?

Testamenti on võimalik koostada kahel kujul: kas omakäelise testamendi või avaliku testamendina.

Omakäelise testamendi saab koostada ainult vähemalt 16aastane isik (tsiviilseadustiku (*Bürgerlichen Gesetzbuchs* – BGB) paragrahvi 2229 lõige 1) ning see peab olema kirjutatud algusest lõpuni oma käega ning testaator peab selle allkirjastama. Kui testament on trükitud kirjutusmasinal või arvutis või testamendilt puudub allkiri või kui testament on dikteeritud (nt lindile), on testament kehtetu ning selle tulemusel on pärandvara pärimise õigus ainult seadusjärgsetel pärijatel, kui puudub muu kehtiv pärijaid määrav testament. Tõendamise seisukohast on samuti väga oluline, et testaator kirjutaks testamendile alla oma täisnime (st ees- ja perekonnanime), et ei tekiks kahtlust testamendi koostaja isikus. Lisaks on tungivalt soovitatav märkida testamendile selle koostamise aeg ja koht. See on oluline, sest uus testament võib varasema testamendi tervikuna või osaliselt tühistada. Kui kuupäev puudub ühelt või isegi mõlemalt testamendilt, on sageli võimatu kindlaks teha, milline neist on hilisem ja seega kehtiv.

Abielupaaridel või registreeritud partneritel on lubatud ka koostada ühine omakäeline testament. Sel juhul peavad ühe või mõlema abikaasa või partneri koostatud omakäelise testamendi allkirjastama mõlemad abikaasad või partnerid koos.

Kui tahate olla kindel, et testamendi koostamisel ei tekiks vigu, peaksite koostama avaliku testamendi (s.t notariaalse testamendi). See tähendab, et te edastate notarile oma viimase tahteavalduse suuliselt – sel juhul paneb notar selle ise kirja – või kirjalikult.

Pärimislepingu sõlmimiseks peavad mõlemad pooled ilmuma ühel ja samal ajal notari juurde.

2 Kas korraldus tuleb registreerida? Kui jah, siis kuidas?

Vältimaks ohtu, et omakäeline testament pannakse kuskile ära või see läheb kaduma või unustatakse pärast isiku surma, on üldiselt soovitatav (kuid mitte kohustuslik) anda testament esimese astme kohtusse (*Amtsgericht*) või spetsiaalsesse asutusse ametlikult hoiule. Notariaalne testament antakse alati spetsiaalsesse asutusse ametlikult hoiule. Sama kehtib pärimislepingu kohta, välja arvatud juhul, kui lepinguosalisel lepidav sõnaselgelt kokku, et testamenti ei anta ametlikult hoiule. Sel juhul antakse dokument notari hoiule. Ametlikult hoiule antud testament ja pärimisleping avatakse selle isiku surma korral, kes tegi selles testamendis või pärimislepingus korraldused enda surma puhuks (õigusaktides nimetatakse seda isikut testaatoriks (*Erblasser*)).

Kõik alates 1. jaanuarist 2012 ametlikult hoiule antud dokumendid on registreeritud elektrooniliselt föderaalsete notarite koja (*Bundesnotarkammer*) testamentide keskregistris (*Zentrales Testamentsregister*). Registreeritakse

üksnes surma puhuks tehtud korralduse hoiukoha kindlakstegemiseks vajalikud andmed (ametlikult hoiule andmise identifitseerimisandmed). Surma puhuks tehtud korralduse sisu testamentide keskregistrisse ei kanta. Nende surma puhuks tehtud korralduste puhul, mis tehti enne seda kuupäeva ja anti ametlikult hoiule, on registrile edastatud perekonnaseisuametite käsutuses olevad andmed.

Föderaalset notarite koda kui registreerimisasutust teavitatakse kõigist riigis aset leidnud surmadest ning koda teavitab hoiulevõtjat surmast ja pädevat pärimisasju menetlevat kohut (*Nachlassgericht*) sellest, kas ja millised korraldused on registreeritud ja kus need on ametlikult hoiule antud, et surma puhuks tehtud korraldused, mis on ametlikult hoiule antud, oleks võimalik avada.

3 Kas surma puhuks tehtavatele korraldustele esineb muid piiranguid (nt pärandi sundosa)?

Testamendiga võib omaksed pärimisõigusest ilma jätta. Samas on alati peetud ebaõiglaseks olukorda, kus üleelanud abikaasa, lapsed ja lapselapsed või vanemad (kes oleksid olnud testamendiga tehtud korralduste puudumise korral seadusjärgsed pärijad) jäävad pärandusest täiesti ilma. Tulenevalt registreeritud samasooliste partnerite ametlikult tunnustatud ja seadusega kehtestatud vastastikustest kohustustest kehtib see ka üleelanud registreeritud samasooliste partnerite puhul. Sellepärast on seadusandja sellele kitsalt piiritletud inimrühmale ette näinud pärandi sundosa (*Pflichtteil*). Sundosa saama õigustatud isikutel on õigus nõuda pärijatelt rahalist makset, mis on võrdne poolega seadusjärgse osa väärtusest.

Näide: testaatoril on üleelanud abikaasa (kellega tal oli vara juurdekasvu tasaarvestuse varasuhe (*Güterstand der Zugewinnngemeinschaft*), mille kohaselt kumbki abikaasa säilitab oma vara omandiõiguse, kuid abikaasade vara netoväärtuse kasv jagatakse võrdselt) ja tütar. Testamendis nimetas testaator oma abikaasa ainupärijaks. Pärandvara väärtus on 100 000 eurot. Tütrel on õigus sundosale, mis moodustab $\frac{1}{4}$ pärandvarast (kusjuures tema seadusjärgse osa suurus on $\frac{1}{2}$, s.t see on sama suur, nagu abikaasal, kellel oli testaatoriga vara juurdekasvu tasaarvestuse varasuhe). Selleks et arvutada summa, mis tütrel on õigus saada, tuleb sundosa väljendav murdosa korrutada pärandvara väärtusega pärandi tekkimise ajal. See tähendab, et tütar võib nõuda lahkunu abikaasalt sundosa summas 25 000 eurot ($\frac{1}{4} \times 100\,000$ eurot).

Testaator ei saa selle sundosaga seotud nõuet takistada, lisades sundosa saama õigustatud isikute nimed testamenti, kuid määrates neile alla poole nende seadusjärgsest osast. Sel juhul on sundosa saama õigustatud isikul õigus saada täiendav summa, et tema sundosa moodustaks kuni poole seadusjärgsest osast (sundosa kohandamise nõue (*Pflichtteilsergänzungsanspruch*)).

Näide: testaator nimetas oma testamendis pärijateks oma naise (kellega tal oli vara juurdekasvu tasaarvestuse varasuhe) ja tütre nii, et nad päriksid vastavalt $\frac{7}{8}$ ja $\frac{1}{8}$ pärandvarast. Pärandvara väärtus on 800 000 eurot. Tütrel on õigus saada sundosa, mis moodustab $\frac{1}{4}$ pärandvarast (= 200 000 eurot). Võttes arvesse asjaolu, et ta on lisatud testamenti ja tal on juba õigus pärida 100 000 eurot (800 000 eurost $\frac{1}{8}$), on tal seega õigus saada puudujääva osa katmiseks täiendav summa (100 000 eurot).

Sundosaga seotud nõue tuleb esitada kolme aasta jooksul alates hetkest, mil sundosa saama õigustatud isik sai teada pärandist või teda kahjustavast surma puhuks tehtud korraldusest, ning kindlasti mitte hiljem kui 30 aastat pärast pärandi avanemist.

Pärijad võivad paluda sundosaga seotud nõude täitmise edasilükkamist, kui nõude viivitamatu rahuldamine kahjustaks neid tõsiselt ja ebaõiglaselt. Seaduses toodud näide kujutab endast stsenaariumi, mille puhul pere ühine kodu oleks tulnud muidu maha müüa. Sellest olenemata tuleb ikkagi nõuetekohaselt arvesse võtta soodustatud isiku või soodustatud isikute huve. Edasilükkamine tähendab, et sundosa ei tule välja maksta kohe. Kohus otsustab üksikjuhtumipõhiselt, kui pikk võib olla edasilükkamine ja kas kõnealuse sundosa nõudega seoses tuleb anda tagatis.

4 Kui surma puhuks ei ole korraldust tehtud, kes pärib siis ja kui palju?

Kui testamenti või pärimislepingut ei ole, kohaldatakse seadusjärgse pärimise norme.

Saksamaa pärimisõiguse kohaselt on pärijad ainult sugulased, st isikud, kellel on testaatoriga samad vanemad, vanavanemad või vanavanavanemad, ning samuti isikud, kellel on testaatoriga kaugemad ühised esivanemad.

Selle määratluse alusel ei ole testaatoriga abielu kaudu suhteid omanud isikud temaga üldsegi suguluses ning nad arvatakse seega seadusjärgsete pärijate ringist välja (näiteks ämm, väimees, kasuisa, kasutütar, tädi abielu kaudu, onu abielu kaudu jne). See on nii sellepärast, et neil ei ole testaatoriga ühtegi ühist esivanemat.

Peresuhted võivad tuleneda ka lapsendamisest (lapsena), sest selle protsessiga luuakse täieõiguslikud seaduslikud peresuhted lapse ja lapsendaja ning ka lapsendaja sugulaste vahel ning tekivad kõik selliste suhetega seotud õigused ja kohustused. Sellest tulenevalt on lapsendatud lastel üldjuhul bioloogiliste lastega samad õigused (kui lapsendati täisealine laps, võidakse kohaldada eritingimusi).

Abikaasad on erand põhimõttest, et pärijad on ainult sugulased (*Verwandtenerbfolge*). Kuigi abikaasad ei ole tavaliselt teineteisega suguluses ja seega ei ole neil ühtegi ühist esivanemat, on neil siiski õigus abikaasa pärandusele. Kui abikaasad on lahutatud, siis pärimisõigus puudub. Teatavatel tingimustel kohaldatakse seda põhimõtet ka abikaasade suhtes, kes ei ole veel lahutatud, kuid kes elavad eraldi.

Pärimisõiguse kohaselt on registreeritud partneritel abikaasadega samasugused pärimisõigused. Muud liiki kooselu puhul aga seadusjärgne pärimisõigus puudub.

Sugulaste pärimisõigus

Mitte kõigil sugulastel ei ole võrdset pärimisõigust. Pärimisjärjekord on seadusega sätestatud.

Esimese järjekorra pärijad

Esimeses järjekorras pärivad vaid lahkunu alanejad sugulased, st tema lapsed, lapselapsed, lapselapselapsed jne.

Väljaspool abielu sündinud lapsed on oma ema ja isa ja nende vastavate sugulaste seadusjärgsed pärijad. Erandiks on juhtumid, kus testaator suri enne 29. maid 2009 ja abieluväline laps sündis enne 1. juulit 1949.

Juhul kui leitakse sellesse väga lähedaste sugulaste ringi kuuluv isik, ei päri kaugemad sugulased pärandvarast midagi.

Näide: testaatoril on üks tütar ning mitu venna- või õepoega ja venna- või õetütart. Venna- või õepojad ja venna- või õetütred ei päri midagi.

Laste lapsed (st lapselapsed, lapselapselapsed jne) pärivad tavaliselt ainult juhul, kui nende vanemad on juba surnud või pärandist loobunud.

Näide: lahkunul on üks üleelanud tütar ja kolm lapselast juba surnud pojalt. Tütar saab pool pärandvarast, samas kui lapselapsed peavad omavahel jagama teise poole pärandvarast, st selle poole varast, mis oleks muidu läinud nende isale. See tähendab, et iga lapselaps saab $\frac{1}{6}$ pärandist.

Teise järjekorra pärijad

Teises järjekorras pärivad lahkunu vanemad koos oma laste ja lastelastega, st lahkunu vendade ja õdedega ning venna- või õepoegade ja -tütardega. Ka sellisel juhul pärivad testaatori vanemate lapsed vaid juhul, kui testaatori vanemad on juba surnud. Nad pärivad nende surnud isa või ema osa.

Teise järjekorra pärijad saavad pärida vaid juhul, kui esimese järjekorra pärijad puuduvad.

Näide: testaatoril on üleelanud õepoeg ja õetütar. Testaatori õed ja vanemad on juba surnud. Seega pärivad õepoeg ja õetütar kumbki poole pärandvarast.

Kolmanda järjekorra ja kaugemad pärijad

Kolmandas järjekorras pärivad vanavanemad ja nende lapsed ja lapselapsed (tädi, onu, onu- või lalletütar või -poeg või täditütar või -poeg jne) ning neljandas järjekorras pärivad vanavanavanemad ja nende lapsed ja lapselapsed jne. Seadusjärgne pärimine põhineb sisuliselt samadel reeglitel kui eespool kirjeldatud pärimisjärjekordade puhul. Alates neljanda järjekorra pärijatest on aga nii, et kui vanavanemate järeltulijad on juba surnud, ei ole pärimisjärjekorras järgmised enam asjaomaste järeltulijate alanejad sugulased, vaid pigem

saavad ainupärijateks need isikud, kes on lähimad sugulased (sellel hetkel minnakse põlvnemisel põhinevalt pärimissüsteemilt (*Erbfolge nach Stämmen*, mis tähendab liikumist iga liini pidi (*parentela*) esivanematest allapoole kuni pärija leidmiseni) üle suhetepõhisele süsteemile (*Gradualsystem*, mis tähendab suguluse ja hõimluse alusel lähima sugulase kindlakstegemist)).

Alati kohaldatakse järgmist põhimõtet: piisab vaid ühest eelmise järjekorra pärijast selleks, et kõik võimalikud järgmistes järjekordades päriavad sugulased pärandist ilma jääks.

Abikaasad ja registreeritud partnerid

Sõltumata abieluvararežiimist käsitatakse üleelanud abikaasat või registreeritud partnerit seadusjärgse pärijana ja tal on õigus saada $\frac{1}{4}$ pärandvarast koos mis tahes alanejate sugulastega ja $\frac{1}{2}$ pärandvarast koos mis tahes teise järjekorra pärijatega (st testaatori vanemate, vendade-õdede, venna- või õepoegade ja venna- või õetütardega) ja ka mis tahes vanavanematega.

Kui abikaasadel või registreeritud partneritel oli vara juurdekasvu tasaarvestuse varasuhe (mis kujutab endast vaikumisi režiimi, kui abikaasad ei ole abielueelselt või -järgselt leppinud kokku teistsuguses režiimis), suureneb eespool nimetatud osa $\frac{1}{4}$ võrra. Sama kehtib ka registreeritud partnerite puhul.

Kui esimese või teise järjekorra pärijaid ja ka vanavanemaid ei ole, pärib üleelanud abikaasa / registreeritud partner kogu vara.

Näide: testaatoril on üleelanud naine (kellega tal oli vara juurdekasvu tasaarvestuse varasuhe) ja vanemad. Naine saab $\frac{3}{4}$ ($\frac{1}{2} + \frac{1}{4}$) ja vanemad saavad teise järjekorra pärijatena kumbki $\frac{1}{8}$ pärandvarast. Lisaks, kui teised pärijad on teise järjekorra pärijad, nagu käesolevas näites, või vanavanemad, on naisel õigus eelosale (*Großer Voraus*), mis hõlmab üldjuhul kõiki majapidamisesemeid ja pulmakinke (kui teised pärijad on esimese järjekorra pärijad, pärib üleelanud abikaasa seadusjärgse pärijana need esemed ainult selles ulatuses, mis on vajalik nõuetekohaseks majapidamiseks).

Riigi seaduslik õigus pärida

Kui testaatoril ei olnud abikaasat või registreeritud partnerit ning ühtegi tema sugulast ei õnnestu kindlaks teha, saab seadusjärgseks pärijaks riik. Riigi vastutus on alati piiratud pärandvara suurusega.

Lisateavet, sealhulgas surma puhuks tehtud korralduse, sundosa saamise õiguse ja seadusjärgse pärimise kohta saab föderaalsete justiitsministeeriumi avaldatud brošüürist „Erben und Vererben“ („Pärimine ja pärandamine“), mis on (üksnes saksa keeles) kättesaadav [veebiaadressil](#).

5 Milline ametiasutus on pädev:

5.1 pärimisasjades?

Põhimõtteliselt on pärimisasju pädev menetlema Saksamaal asuva viimase alalise elukoha järgse esimese astme kohtu juures tegutsev pärimisasju menetlev kohus.

5.2 võtma vastu pärandi vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

Pärandist loobumiseks tuleb esitada pärimisasju menetlevale kohtule avaldus. Avaldus tuleb esitada suuliselt kõnealuse kohtu esindajale, kes paneb selle kirja, või siis esitada kirjalikult kohtule pärast dokumendi notariaalset kinnitamist (vt täpsemalt küsimus nr 8 allpool.)

Pärandi vastuvõtmise avaldusele ei ole kehtestatud vorminõudeid, samuti ei ole pärandi vastuvõtmiseks kehtestatud eraldi formaalsusnõudeid. Pärandi vastuvõtmiseks piisab sellest, kui lasta mööduda pärandist loobumiseks ette nähtud tähtaeg.

5.3 võtma vastu annaku vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

Annaku vastuvõtmiseks või sellest loobumiseks tuleb esitada avaldus isikule, kes peab annaku täitma. See isik võib olla kas pärija või allannaku (*Untervermächtis*) korral annakusaaja.

5.4 võtma vastu pärandi sundosa vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

Saksamaa pärimisõigus ei sisalda sätteid sundosa vastuvõtmise või sellest loobumise kohta.

6 Lühikirjeldus siseriikliku õiguse kohase pärimismenetluse, sealhulgas pärandvara likvideerimise ja pärandvara jagamise kohta (sealhulgas teave selle kohta, kas kohus või muu ametiasutus algatab pärimismenetluse ametiülesande korras)

Testamendi avamine

Pärimisasju menetlevale kohtule esitatud või ametlikult hoiule antud surma puhuks tehtud korralduse avab pärimisasju menetlev kohus pärast testaatori surma. Pärijaid teavitatakse sellest ametlikult.

Pärimistunnistuse väljastamise menetlus

Pärimistunnistuse väljastab pärimisasju menetlev kohus. Sellel tunnistusel märgitakse ära pärijad ja nende pärimisõiguse ulatus ning vajaduse korral võidakse ära märkida ka järelepärimine või testamendi täitmine. Saksamaa pärimisõiguse kohaselt saavad pärijad kohe testaatori seadusjärgseteks pärijateks, kellel on põhimõtteliselt kõik õigused ja kohustused (üldise pärimisõiguse või varade üldise ülemineku põhimõte (*Gesamtrechtsnachfolge*)). Pärimistunnistuses võib nimetada ainult pärandi, pärija osa ja pärimisseaduse kohased käsutuspiirangud; selles ei saa loetleda üksikvarasid. Üksikvarade loetlemine ei ole vajalik, sest kui neid on rohkem kui üks, loetakse pärijad automaatselt ühisomanikeks, kellel on kõik testaatori õigused ja kohustused. Pärimisasju menetlev kohus väljastab pärimistunnistuse avalduse alusel. Avalduse esitaja peab tõendama seaduses nõutud andmete õigsust või siis esitama kirjaliku kinnituse selle kohta, et andmete õigsuses ei ole alust kahelda. Avalduse esitaja saab koostada kirjaliku kinnituse vaid notari või kohtu poole pöördudes, välja arvatud juhul, kui asjaomase liidumaa õigusnormides on sätestatud, et selle küsimusega on pädev tegelema vaid notar.

Euroopa pärimistunnistuse (*Nachlasszeugnis*) väljastamine

Rahvusvahelises pärimisasjade menetlemise seaduses (*Internationales Erbrechtsverfahrensgesetz*) on sätestatud Euroopa pärimistunnistusega seotud menetlused. Euroopa pärimistunnistus kehtib peaaegu kõigis Euroopa Liidu (EL) liikmesriikides (v.a Taanis ja Lirimaa). See väljastatakse ka pärimisasju menetleva kohtu taotluse alusel notariaalselt tõestatud ärakirjana, millel on piiratud kehtivusaeg. Tunnistuse peamine eesmärk on lihtsustada pärimisasjade lahendamist ELis. Testaatori kõiki õigusi ja kohustusi hõlmava üldise pärimisõiguse põhimõtte kohaselt ei loetleta vastavalt Saksa õigusele Euroopa pärimistunnistuses üksikvarasid (vt täpsemalt eespool pärimistunnistust käsitlev küsimus). Kui testaatoril oli surma hetkel õigus teises liikmesriigis asuvale kinnisvarale, märgitakse Saksa õiguse kohaselt Euroopa pärimistunnistusse, et kõik selle kinnisvaraga seotud õigused ja kohustused lähevad viivitamata ja eranditult üle seadusjärgsetele pärijatele. Selliste varade üleandmisel ei ole vaja ega isegi võimalik Euroopa pärimistunnistuses kinnisvara üksikasju loetleda.

Vara jagamine

Kui pärandvaral on mitu pärijat, saab pärandvarast pärijate ühisomand. Selle tulemusel on kaaspärijatel õigus pärandvara üksikuid esemeid käsutada vaid ühiselt, näiteks et müüa testaatori auto, sest seda ei vajata enam. Ka pärandi valitsemine peab toimuma ühiselt. See tekitab sageli probleeme, eriti juhul, kui pärijad elavad üksteisest kaugel ja ei suuda jõuda kokkuleppele. Selline n-õ pealesunnitud omandisuhe (*Zwangsgemeinschaft*) on tavaliselt väga ebamugav ning põhimõtteliselt võib iga pärija paluda selle lõpetamist, nõudes pärandvara jagamist. Kõige olulisem erand selles küsimuses on see, kui testaator on oma testamendiga ette näinud, et pärandvara ei tohi jagada teatava aja jooksul, näiteks selleks, et perefirma võiks jätkata tegevust.

Kui testaator on määranud testamenditäitja, siis vastutab see isik pärandvara jagamise eest. Vastasel juhul vastutavad pärandvara jagamise eest pärijad. Selleks võivad nad paluda notari abi. Kui hoolimata notari kui vahendaja määramisest ei suuda pärijad jõuda kokkuleppele, on ainus võimalus minna kohtusse.

7 Kuidas ja millal saab isikust pärija või annakusaaja?

Seadusjärgse pärimise üksikasjade kohta vt eespool küsimus nr 4.

Kui lahkunud oli testament, on see ülimuslik seadusjärgset pärimist käsitlevate normide suhtes. Sellest tulenevalt päriavad ainult testamendis nimetatud isikud, kui testaator jättis oma testamendis juhised kogu vara kohta. Sundosa saajate üksikasjade kohta vt eespool küsimus nr 3.

Pärandi automaatse omandamise põhimõtte (*Grundsatz des Vonselbsterwerbs der Erbschaft*) kohaselt läheb pärand testaatori surma korral seaduslikult üle pärijale või pärijatele. Samas on pärijatel õigus pärandist loobuda (vt allpool küsimus nr 8).

Testaator võib testamendiga jätta ka annaku, näiteks määrates konkreetsed esemed või konkreetse summa konkreetsetele isikutele. Sel juhul ei käsitata annakusaajaid pärijatena, vaid neil on õigus esitada kostja/kostjate vastu nõue selle kohta, mis neile testamendiga konkreetselt jäeti (vt eespool küsimus nr 5.3).

8 Kas pärija pärib ka surnu võlad? Kui jah, siis millistel tingimustel?

Pärandist loobumine

Pärijad ei vastuta pärandvaraga seotud kohustuste eest (*Nachlassverbindlichkeiten*), kui nad loobuvad pärandist ettenähtud tähtajaks. Üldjuhul peab pärija loobuma pärandist kuue nädala jooksul alates sellest, mil talle anti teada pärandi avanemisest ja tema pärijastaatuse tekkimise alustest. Loobumiseks tuleb esitada pärimisasju menetlevale kohtule ametlik avaldus. Selle võib esitada kas suuliselt pärimisasju menetleva kohtu esindajale, kes selle kirja paneb, või siis võib esitada kirjaliku avalduse pärast dokumendi notariaalset kinnitamist. Notariaalse kinnitamise korral piisab avalduse esitamiseks kirja saatmisest, kuigi pärija allkirja peab kinnitama notar. Pärandi vastuvõtmine või sellest loobumine on tavaliselt siduv.

Vastutus pärandi vastuvõtmise korral

Kui pärijad võtavad pärandi vastu, siis asuvad nad õiguse seisukohast põhimõtteliselt n-ö testaatori asemele. See tähendab, et nad päriavad ka isiku võlad ja põhimõtteliselt peavad kasutama oma vara nende võlgade tasumiseks.

Kuid pärijatel on võimalik piirata oma vastutust päritud võlgade eest seadusliku pärandvaraga (*Erbmasse*). See tähendab, et mis tahes võlausaldajad, kellele lahkunu võlgu oli, võivad oma võlad pärandvara arvelt sisse nõuda, kuid pärijate enda vara on kolmandate isikute eest kaitstud. Pärijatel on oma vastutust võimalik selliselt piirata kahel viisil: nad võivad esitada pärimisasju menetlevale kohtule avalduse eesmärgiga nõuda pärandvara valitsemist võlausaldajate nimel või siis võivad nad nõuda pärandvaraga seotud pankrotimenetlust, esitades avalduse sellele esimese astme kohtule, kes on pädev menetlema maksejõuetusküsimusi.

Kui pärandvarast ei piisa isegi selleks, et katta võlausaldajate nimel pärandvara hooldamisega seotud kulud või pärandvaraga seotud pankrotimenetluse kulud, võivad pärijad ikkagi oma vastutust piirata. Kui võlausaldaja esitab nõuded, võivad pärijad tugineda väitele, et pärandvarast ei piisa nende nõuete rahuldamiseks. Pärijad võivad sel juhul keelduda pärandvaraga seotud võlgade tasumisest sellises ulatuses, mis ületab nende katmiseks olemasoleva pärandvara väärtuse. Samas on pärijad kohustatud võlausaldajatele üle andma kogu olemasoleva pärandvara.

Kui pärijad ei soovi tegeleda võlgadega, mida nad ei osanud ette näha, piisab neil avaliku teavitamise menetluse (*Aufgebotsverfahren*) algatamisest. Selle menetluse raames saavad pärijad esitada pärimisasju menetlevale kohtule avalduse, milles palutakse kõigil testaatori võlausaldajatel teavitada kohut ettenähtud tähtajaks nendest võlgnevustest, mida testaator ei ole neile tagasi maksnud. Kui võlausaldaja ei esita oma nõudeid õigel ajal, peab ta rahulduma sellega, mis jääb pärandist lõpuks järele. Avaliku teavitamise menetlus võib aidata ka pärijate jaoks olukorda selgitada, sest selle käigus selgub, kas on alust lasta määrata pärandvarale ametlik hooldaja, taotledes pärandvara hooldamist või pankrotti.

9 Milliseid dokumente ja/või millist teavet üldjuhul nõutakse kinnisvara registreerimiseks?

Automaatse omandamise põhimõtte (*Vonselbsterwerbs*, vt küsimus nr 7) kohaselt omandab maatüki omaniku pärija selle maa omandiõiguse hetkel, mil testaator sureb. Selle tagajärjel muutuvad kinnistusregistri (*Grundbuch*) andmed ebaõigeks, sest testaator on endiselt nimetatud omanikuna. Kinnistusregistri andmete muutmiseks tuleb esitada avaldus koos tõenditega, mis näitavad, et need andmed ei ole õiged, nii et kinnisaja omaniku pärija saab samuti ametlikult omanikuna kinnistusregistrisse kanda. Selleks et taotleda kinnistusregistri andmete muutmist pärast vara registrijärgse omaniku surma, peab avalduse esitaja seega kinnistusametile (*Grundbuchamt*) tõendama oma pärijastaatust.

Kinnistusregistri kannete tegemise range reguleerituse tõttu saab seda tõendada üksnes pärimistunnistuse või Euroopa pärimistunnistusega, milles avalduse esitaja on tunnistanud pärijaks.

Kui pärimine toimus avalikus dokumendis (notariaalne testament või pärimisleping) surma puhuks tehtud korralduse alusel, siis piisab, kui kinnistusregistrile esitatakse asjaomane korraldus ja selle avamist käsitlev ametlik dokument. Sel juhul ei ole pärimistunnistust või Euroopa pärimistunnistust vaja.

Kui maatükk on annaku objekt, siis Saksa pärimisõiguse kohaselt automaatset omandamist ei toimu. Seega ei kanta Saksamaa õiguse kohaselt annakut päranditunnistusesse ega Euroopa päranditunnistusesse. Annakusaaja võib siiski nõuda, et pärija annaks maa omandiõiguse talle üle. Omandiõiguse saamiseks tuleb esitada notariaalakt, milles peab olema näidatud kõnealuse maa omandiõiguse üleminek pärijalt annakusaajale. Kui kohaldatakse välisriigi pärimisõigust, näiteks kuna testaatori viimane alaline elukoht oli välisriigis ja ta ei ole valinud kohaldatavat õigust, võib erandkorras piisata pärimistunnistuse või Euroopa pärimistunnistuse esitamisest, isegi kui maatükk määrati üksnes annakuna. Konkreetse pärimisaja laadist olenevalt võidakse nõuda ka muid dokumente. Näiteks selleks, et äriühingut (*Handelsgesellschaft*) saaks pärijana registreerida, tuleb esitada tõendid esindusõiguse kohta (nt ametlik väljavõte äriregistrist).

9.1 Kas pärandi hooldaja määramine on kohustuslik või taotluse korral kohustuslik? Kui see on kohustuslik või taotluse korral kohustuslik, milliseid samme tuleb selleks astuda?

Saksamaa pärimisõiguse kohaselt võidakse pärandvara hooldamist võlausaldajate nimel kasutada selleks, et võlgasid ei nõutaks sisse pärijate vara arvelt. Pärimisaja menetlev kohus võib teha korralduse pärandvarale hooldaja määramise kohta vaid volitatud isiku (pärija, testamenditäitja, kogu pärandi soetaja või järelpärija) taotluse alusel. Kui pärandvara võlausaldaja taotleb pärandvara hooldamist, määrab kohus hooldamise ainult juhul, kui on põhjust arvata, et pärija käitumise või finantsolukorra tõttu jäävad pärandvara võlausaldajate nõuded pärandvara arvelt rahuldamata.

Pärandi hooldaja on ametlikult määratud organ. Kuigi pärandi hooldaja ülesanne on valitseda kellegi teise kogu vara, on ta kohtuvaidluse korral siiski eraldiseisev isik. Hooldaja täidab oma ametlikke ülesandeid eraõiguslikel alustel, kui ta valitseb teise isiku vara, pidades selle käigus silmas kõigi asjaomaste poolte (pärijad ja võlausaldajad) huve. Pärandvara hooldamise protsessi, mida hooldaja on õigustatud ja tegelikult ka kohustatud läbi viima, eesmärk ei ole pelgalt säilitada ja suurendada pärandvara, vaid eelkõige rahuldada pärandvara võlausaldajate nõuded. Pärandi hooldaja peamine ülesanne on tagada, et pärandvaraga seotud kohustused saavad täidetud.

9.2 Kellel on õigus surma puhuks tehtud korraldus täide viia ja/või pärandit hooldada?

Lisaks tegelikele pärijatele, pärandi hooldajale (pankrotihaldur) (vt eespool küsimus nr 8) ja testamenditäitjale (vt allpool küsimus nr 9.3) võidakse selline õigus anda ka usaldusisikule.

Pärimisaja menetlev kohus võib ametlikult määrata usaldusisiku (*Nachlasspflegschaft*), kui ei ole selge, kes on pärija, või kui ei ole teada, kas ta on pärandi vastu võtnud. Usaldusisiku ülesanne on kaitsta ja säilitada pärandvara teadmata pärija huvides.

Pärimisaja menetlev kohus määrab usaldusisiku vastutuse ulatuse iga üksikjuhtumi puhul eraldi. See ulatus võib olla väga lai või siis võidakse lihtsalt keskenduda pärandvara üksikute esemete valitsemisele. Üldjuhul on usaldusisiku ülesanne teha kindlaks teadmata pärijad ning kaitsta ja säilitada pärandit.

Põhimõtteliselt ei ole usaldusisiku eesmärk rahuldada pärandvara võlausaldajate nõudmisi, sest tema ülesanne on eelkõige kaitsta pärijaid. Erandina võivad usaldusisiku ülesanded hõlmata ka pärandvara kasutamist selle varaga seotud kohustuste tasumiseks, kui see on vajalik pärandvara nõuetekohaseks valitsemiseks ja säilitamiseks või kahju vältimiseks, eelkõige mis tahes selliste kulude tasumiseks, mis võivad tekkida tarbetute kohtuvaidluste tulemusel.

9.3 Millised on pärandi hooldaja volitused?

Testaatoril on õigus määrata surma puhuks tehtud korralduses isik või isikud, kes tegutseb (tegutsevad) testamenditäitjana. Ta võib anda ka kolmandale isikule, testamenditäitjale või pärimisasju menetlevale kohtule õiguse määrata isik või isikud, kes tegutseb (tegutsevad) testamenditäitjana. Testamenditäitja kohustused algavad kohe, kui vastav isik nõustub enda määramisega sellesse rolli.

Seaduse kohaselt peab testamenditäitja täitma testaatori testamendis tehtud korraldused. Kui pärijaid on rohkem kui üks, vastutab testamenditäitja pärandi jagamise eest nende vahel.

Testamenditäitja peab pärandvara valitsema. Eelkõige on tal õigus võtta pärandvara valdusesse ja võõrandada pärandvara esemeid. Sel juhul ei ole pärijatel õigust ette näha mingeid korraldusi seoses pärandvara esemetega, mida valitseb testamenditäitja. Tal on ka õigus võtta kohustusi pärandvara nimel, tingimusel et see on vajalik selle vara nõuetekohaseks valitsemiseks. Testamenditäitjal on õigus võõrandada esemeid tasuta ainult juhul, kui selleks on moraalne kohustus või kui seda tehakse üldistest moraalnormidest lähtuvalt.

Samas on testaatoril võimalik piirata seaduses testamenditäitjale sätestatud volitusi vastavalt oma äranägemisele. Samuti on testaatoril õigus määrata testamendi täitmise tähtaeg. Ta võib näiteks minna nii kaugemale, et lubab testamenditäitjal hallata pärandvara ja jagada see lühikese aja jooksul. Teisalt võib testaator ka otsustada anda oma testamendis või pärimislepingus juhised, mille kohaselt pärandvara täitmine on pikaajaline (*Dauervollstreckung*). Põhimõtteliselt võib pikaajaline täitmine kesta maksimaalselt 30 aastat alates pärandi avanemise tegelikust kuupäevast. Sellest olenemata võib testaator anda juhised pärandvara valitsemiseks kuni pärija või testamenditäitja surmani või kuni neid isikuid mõjutava konkreetse sündmuse toimumiseni. Sel juhul võib testamendi täitmine võtta tegelikult kauem aega kui 30 aastat.

10 Millised dokumendid antakse üldjuhul välja siseriikliku õiguse kohaselt pärimismenetluse jooksul või selle lõpus, tõendades pärandisaajate staatust ja õigusi? Kas neil on konkreetne tõendusjõud?

Tavaliselt vajab pärija pärimisõiguse olemasolu tõendamiseks pärimistunnistust või Euroopa pärimistunnistust (nt kui pärija soovib, et testaatori nimel olnud maatükk või pangakonto läheks üle tema nimele). Pärimistunnistus või Euroopa pärimistunnistus annab alust eeldada, et pärijad on loetletud ja et nende suhtes on siduvad pärimistunnistuses või Euroopa pärimistunnistuses nimetatud piirangud. Õigustoimingutes eeldatakse heauskselt, et pärimistunnistusel või Euroopa pärimistunnistusel esitatud andmed on õiged. Kui õigustehing sõlmitakse pärimistunnistusele või Euroopa pärimistunnistusele märgitud isikuga heas usus ja pärimistunnistuse või Euroopa pärimistunnistuse andmed osutuvad hiljem ebaõigeks, ei ole sellel õiguslikke tagajärgi. Kui on olemas avalik testament (vt eespool), ei pruugi pärimistunnistuse või Euroopa pärimistunnistuse esitamine olla sel juhul vajalik.

See veebileht on osa veebisaidist [Your Europe](#).

Andke meile [tagasisidet](#) selle kohta, kui kasulik see teave on.

Viimati uuendatud: 16/03/2026

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.